

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра дитячих інфекційних хвороб

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи, член-кореспондент НАМН України,
проф. М.Р. Гжегоцький

« ____ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Цикл тематичного удосконалення , тривалість - 0,5 місяця
«Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб»

підготовки фахівців четвертого рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»
факультет післядипломної освіти

Кількість навчальних годин: лекції - 10 , семінарські заняття – 12 , практичні заняття – 36 , додаткові програми – 4, самостійної роботи – 16 год
Разом – 78 год, ECTS – 2,6 кредитів

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
дитячих інфекційних хвороб

Протокол № ____
від « ____ » _____ 2019 р.
Завідувач кафедри
доц. Литвин Г.О.

Затверджено:
методичною комісією ФПДО

Протокол № ____
від « ____ » _____ 2019 р.
Голова методичної комісії
доц.Січкоріз О.Є.

Львів-2019

Навчальні плани та програма циклу тематичного вдосконалення «Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб» розроблена співробітниками кафедри дитячих інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Склад робочої групи:

доц. Литвин Г.О.

проф. Прокопів О.В.

доц. Січкоріз О.Є.

доц. Дибас І.В.

Рецензент:

Рецензент: проф. Зінчук О.М.

Зав. кафедри інфекційних хвороб

ЛНМУ ім. Данила Галицького

Схвалено методичною комісією факультету післядипломної освіти лікарів і провізорів ЛНМУ “” листопада_2016р., протокол №

Відповідальний за випуск декан факультету післядипломної освіти доц. Січкоріз О.Є.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проблема дитячих інфекційних хвороб займає одне з провідних місць серед патології дитячого віку. Кількість хворих на цю патологію, які залишаються вдома під наглядом дільничних лікарів, постійно зростає. Сімейні лікарі, педіатри, лікарі медицини невідкладних станів, дитячі інфекціоністи та інші лікарі первинної ланки охорони здоров'я постійно здійснюють діагностику, диференційну діагностику з між різними клінічно-подібними захворюваннями інфекційної та неінфекційної природи. Вони також проводять обстеження, лікування та диспансеризацію таких пацієнтів. Обов'язком цих лікарів є організація профілактики та активна імунізація серед дітей.

Мета даного циклу тематичного вдосконалення - підвищення теоретичного рівня, практичних вмінь лікаря для діагностики і диференційної діагностики інфекційних хвороб у дітей і вміння надати невідкладну медичну допомогу на догоспітальному етапі.

Цільові завдання циклу полягають в тому, щоб у своїй практичній роботі лікар вмів:

1. Діагностувати найбільш поширені інфекційні хвороби у дітей різного віку.
2. Визначати стани, що загрожують життю дитини.
3. Аналізувати дані при обстеженні хворого, диференціювати інфекційну та соматичну патологію, враховуючи анатомо-фізіологічні особливості та вікові норми у дітей різного віку.
4. Складати план лікування, прогнозувати наслідки перенесених інфекційних хвороб.
5. Вирішувати питання про необхідність госпіталізації. При необхідності, вміти організувати стаціонар вдома.
6. Проводити диспансерний нагляд за дітьми - реконвалесцентками.
7. Забезпечити у вогнищі комплекс необхідних протиепідемічних

заходів.

8. Вміти надати необхідний комплекс лікувальних заходів на до-госпітальному етапі і в стаціонарі

9. Дати оцінку результатам параклінічних тестів

На цикл відведено 78 годин: лекцій – 12 годин; семінарів – 12 годин; практичних занять – 36години; самостійної роботи – 18 годин.

Лекційний курс передбачає теоретичне висвітлення найпоширеніших інфекційних хвороб сьогодення.

Практичні заняття та семінари присвячені формуванню вмінь об'єктивного обстеження хворого, вибору найінформативніших методів параклінічної діагностики

Оцінка базового та заключного рівня знань слухачів буде здійснюватись шляхом тестового контролю. Оцінка текучої успішності – на семінарських та практичних заняттях – шляхом співбесіди, усного опитування та текучого тестового контролю. Окрім цього слухачі циклу здають опановані практичні навички. Самостійна робота – передбачає вирішення ситуаційних задач, інтерпретацію лабораторних показників, даних рентгенологічного, ультразвукового дослідження, КТ, даних МРТ тощо, а також практичну роботу лікарів-курсантів у відділеннях інфекційної лікарні.

Навчальний план
циклу ТУ «Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб»
для лікарів-педіатрів, дитячих інфекціоністів, інфекціоністів, медицини
невідкладних станів та загальної практики-сімейної медицини

№ за пор.	Теми занять	лекції	практичні	семінари	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
1	Інфекційні хвороби з синдромом екзантеми у дітей	2	4	2	2
2	Інфекційні хвороби з синдромом гострого тонзиліту у дітей	2	4	2	4
3	Гострі кишкові у дітей	2	4	2	4
4	Інфекційні захворювання нервової системи у дітей	2	4	2	4
5	Гепатити А, В, С, Д, Е у дітей	2	4	2	2
6	Грип та інші гострі респіраторні вірусні інфекції у дітей		4	2	2
7	Імунопрофілактика дитячих інфекційних хвороб		6		2
8	Заключне заняття		4		2
9	Разом	10	34	12	22
10	Кредити ECTS	0,33	1,133	0,4	0,73

Зміст програми.

1. Вступ.

Історія вивчення та уявлення про дитячі інфекції. Епідеміологічні особливості та закономірності дитячих інфекцій. Структура інфекційної захворюваності дітей в Україні. Вікові особливості імунітету при інфекційних хворобах у дітей. Класифікація клінічних форм, періоди, перебіг інфекційних хвороб у дітей. допомога при інфекційних хворобах в умовах поліклініки і стаціонару. Поняття про карантин та ізоляцію хворих. Протиепідемічні заходи. Активна імунізація. Основні директивні документи з питань інфекційної служби.

2. Екзантемні інфекції у дітей.

Кір. Краснуха. Скарлатина. Вітряна віспа. Герпетична інфекція. Псевдотуберкульоз.

Етіологія, епідеміологія. Патогенез. Клінічні прояви і вікові особливості. Діагностика та диференційна діагностика. Класифікація. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Показання до госпіталізації. Організація стаціонару вдома. Протиепідемічні заходи.

3. Гострі тонзиліти у дітей.

Дифтерія. Інфекційний мононуклеоз. Гострі тонзиліти іншої етіології. Класифікація тонзилітів. Патогенетичні та клінічні особливості дифтерії в сучасних умовах. Клінічні форми дифтерії з врахуванням тяжкості та локалізації патологічного процесу. Діагностика, диференційна діагностика дифтерії. Ускладнення. Бактеріоносійство. Лікування. Активна імунізація. Протиепідемічні заходи у вогнищі.

Тонзиліт стрептококовий, стафілококовий. Грибковий тощо. Ведення хворих на гострий тонзиліт в умовах поліклініки.

Епштейн-Барр вірусна інфекція (*чи інфекційний мононуклеоз?*). Етіологія, епідеміологія і патогенез. Клінічні форми. Діагностика, диференційна і лабораторна діагностика. Лікування.

Тематичний план лекцій для циклу тематичного удосконалення

«Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб»

1. Дифтерія та інші інфекційні хвороби з синдромом гострого тонзиліту у дітей. - 2 години
2. Гострі екзантимальні інфекції у дітей. – 2 год.
3. Гострі нейроінфекції бактерійної і вірусної етіології у дітей. 2 год
4. Гострі кишкові інфекції у дітей. – 2 год.
5. Вірусні гепатити у дітей.- 2 год

Разом – 10 год

Кредитів ECTS – 0,33

Тематичний план семінарів.

1. Імунопрофілактика дитячих інфекцій у дітей. - 2 год.
2. Принципи лікування хворих на гострі інфекційні хвороби вдома. – 2год
3. Ексикоз при гострих кишкових інфекціях . – 2 год
4. Система диспансерного спостереження за реконвалесцентами -2 год
5. Герпес вірусні інфекції у дітей. – 2 год.
6. Абдомінальний синдром при гострих інфекційних хворобах у дітей. - 2 год.

Разом – 12 год

Кредитів ECTS – 0,4

Теми для реферативних доповідей на семінарські заняття на тему:

1. Гіпертермічний синдром. Клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
2. Конвульсійний синдром. Клінічні прояви, невідкладна допомога на догоспітальному етапі.
3. Інфекційно-токсичний шок. Патогенез, клініка, діагностика. Лікування на догоспітальному етапі і в стаціонарі
4. набряк- набухання головного мозку. Патогенез, клініка, діагностика. Лікування на догоспітальному етапі і в стаціонарі.

5. Диспансеризація рековалесцентів при гострих нейроінфекціях.
6. Енцефалопатії та інші ураження ЦНС при кишкових інфекціях у дітей. Патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика з нейроінфекціями, лікування.
7. Ботулізм у дітей. Клінічні прояви, діагностика, лікування.
8. Печінкова енцефалопатія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд за реконвалесцентами вірусних гепатитів.
9. Ураження нервової системи, зумовлені вірусом ВІЛ, збудниками опортуністичних інфекцій.
10. Кашлюк та паракашлюк. Особливості клінічних проявів у дітей. Ускладнення кашлюка. Лабораторні методи діагностики. Принципи лікування. Профілактика кашлюка.

Тематично-календарний план занять
циклу тематичного удосконалення
“Актуальні питання дитячих інфекційних хвороб”
для лікарів-педіатрів, дитячих інфекціоністів та сімейних лікарів
Тривалість циклу-2 тижні (78 год.)

Дата	Час занять	Вид занять	Тема	К-ть годин
1	2	3	4	5
1	8.45-10.15 10.30-13.30	лекція практичне	Сучасні проблеми дифтерії. Дифтерія. Інфекційний моноклеоз. Гострий тонзиліт. Особливості перебігу у дітей. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Лікування.	2 4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні повітряно-краплинної діагностики	2
2	8.45-10.15 10.30-13.30	лекція практичне	Інфекційні захворювання з синдромом екзантеми. Кір. Краснуха. Стрептококова інфекція (скарлатина). Вітряна віспа. Оперізуючий герпес. Простий герпес. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні особливості в залежності від віку. Ускладнення. Показання до госпіталізації.	2 4
	13.45-15.15	самостійна.	Робота у відділенні ізоляторів	2
3	8.45-10.15 10.30-13.30	лекція практичне	Інфекційні захворювання нервової системи у дітей. Гнійний менінгіт. Особливості перебігу менінгококової інфекції у дітей раннього віку. Пневмококова інфекція. Серозний менінгіт. Паротитна інфекція. Поліо-мієліт.	2 4
	13.45-15.15	самостійна	Клініко-лікворологічна діагностика. Робота у відділенні повітряно-краплинної діагностики	2
4	8.45-10.15 10.30-13.30	лекція практичне	Вірусні гепатити у дітей. Параенцефаліти та енцефаліти у дітей. Диференційна діагностика. Інтенсивна терапія ІТШ, набряку мозку, терапія на догоспітальному етапі. Диспансеризація хворих, які перенесли нейроінфекції.	2 4

	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні повітряно-краплинної діагностики	2
5	8.45-10.15 10.30-13.30	лекція практичне	Гострі кишкові інфекції у дітей. Семіотика ураження шлунково-кишкового тракту: гастрит, ентерит, дистальний коліт. Клінічні особливості інвазивних діарей: шигеллез, сальмонельоз, ешерихіоз (EIE), кишковий ерсиніоз. Диференційний діагноз з інвагінацією, апендицитом. Етіотропна терапія ГКІ.	2 4
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні кишкової діагностики	2
6	8.45-11.45	практичне	“Секреторні кишкові інфекції” (холера, ротавірусний гастроентерит, ешерихіози, викликані ETE та EPE). Ексикоз. Черевний тиф. Паратифи А та В. Дисбактеріоз. Проблеми внутрішньолікарняної кишкової інфекції. Терапія на госпітальному етапі.	4
	12.00-13.30	семінар	Принципи ведення хворих на гострі інфекційні захворювання вдома.	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у відділенні кишкової діагностики	2
7	8.45-11.45	практичне	Гепатити А,В,С,Д,Е. Особливості клінічного перебігу. Диференційна діагностика жовтяниць. Лабораторна діагностика. Лікування.	4
	12.00-13.30	семінар	Токсичний синдром при ГКІ. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.	2
	13.45-15.15	самостійна	Робота у гепатитному відділенні , відділенні інтенсивної терапії	2
8	8.45-10.15	практичне	Хронічні гепатити. Гепатози. Печінкова енцефалопатія. Інтенсивна терапія.	2
	10.30-12.00	семінар	Система диспансерного нагляду за реконвалесцентами вірусних гепатитів.	4
	12.15-15.15	самостійна	Робота у відділенні, читальній залі бібліотеки	

1	2	3	4	5
9	8.45-10.15	практичне	Грип. Парагрип. Респіраторно-синцитіальна, аденовірусні інфекції. Респіраторний мікоплазмоз. Синдром крупу при ГРВІ у дітей. Етіологія. Патогенез. Клініка і лікування.	2
	10.30-12.00	семінар	Імунопрофілактика дитячих інфекцій. Герпес вірусні інфекції.	2
	12.15-15.15	самостійна	Робота у відділенні повітряно-краплинної діагностики	4
10	8.45 – 10.15	практичне	Зоонози (лептоспіроз, псевдотуберкульоз, кишковий ерсиніоз)	2
	10.30-12.00	семінар	Абдомінальний синдром при гострих інфекційних хворобах у дітей	2
	12.00-13.30	самостійна	Робота у відділенні повітряно-краплинної діагностики	2
	13.45-15.15		Заключне заняття	2

Лекцій – 10 год
Семінарів - 12 год
Практичних - 34 год
Всього годин кафедри ---**56**
Кредитів ECTS – 2,6

самостійної роботи - 22 год
разом – 78 год

Питання до заключного заняття

1. Особливості інфекційного процесу та імунітету у дітей. Профілактика дитячих інфекційних хвороб (специфічна і неспецифічна)
2. Календар профілактичних щеплень. Характеристика препаратів для імунопрофілактики.
3. Протипоказання до профілактичних щеплень.
4. Поствакцинальні реакції. Нормальний перебіг поствакцинального періоду. Можливі патологічні реакції, їх терміни та клінічні прояви. Лікування.
5. Синдроми при гострих нейроінфекціях у дітей.
6. Гнійні і серозні менінгіти у дітей. Клініко-лабораторна діагностика Етіологія гнійних менінгітів. Клініка, діагностика. Лікування. Профілактика
7. Клініка менінгококового менінгіту. Особливості у дітей першого року життя. Діагностика, лікування.
8. Вторинні гнійні менінгіти у дітей.
9. Менінгококцемія. Клініка інфекційно-токсичного шоку у дітей
10. Менінгококцемія. Невідкладна допомога на до госпітальному етапі та в стаціонарі.
11. Диференційна діагностика грипу та менінгококової інфекції.
12. Диференційний діагноз менінгококцемії з екзантемними інфекціями.
13. Поліомієліт. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми . Діагностика, лікування, профілактика. Вакцинальний поліомієліт..
14. Інші ентеровірусні інфекції. Етіологія, епідеміологія, патогенез клінічні форми. Диференційна діагностика поліомієліту з поліомієлітоподібними формами інших ентеровірусних інфекцій. Лабораторна діагностика.
15. Паротитна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні форми. Лікування. Специфічна і неспецифічна профілактика.
16. Кір. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка. Періоди маніфестації кору.
17. Основні принципи лікування.
18. Мітигований кір.
19. Диференційна діагностика кору з іншими екзантемними інфекціями та з алергічними висипаннями.
20. Профілактика кору. Активна і пасивна імунізація. Карантинні заходи при кору.
21. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при кору. Діагностика. Лікування.
22. Краснуха. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка.
23. Природжена краснуха.
24. Диференційна діагностика краснухи з іншими екзантемними інфекціями та алергічним висипом.
25. Основні принципи лікування при краснусі.
26. Профілактика краснухи. Активна імунізація.
27. Вітряна віспа. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка типових і атипівих форм вітряної віспи.

28. Ускладнення вітряної віспи.
29. Диференційна діагностика вітряної віспи з іншими екзантемними інфекціями і алергічними висипаннями.
30. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при вітряній віспі.
31. Лікування різних форм вітряної віспи.
32. Оперізувальний герпес. Особливості оперізувального герпесу у дітей різного віку.
33. Скарлатина. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Значення бактерії, токсинів і сенсibiliзуючих факторів в патогенезі скарлатини та її ускладнень.
34. Клінічні форми скарлатини. Класифікація.
35. Диференційна діагностика скарлатини з іншими екзантемними інфекціями і псевдотуберкульозом.
36. Ускладнення скарлатини.
37. Лікування скарлатини та її ускладнень.
38. Диспансеризація реконвалесцентів скарлатини.
39. Кашлюк. Особливості кашлюка у дітей різного віку.
40. Ускладнення кашлюка. Лабораторна діагностика кашлюка.
41. Лікування кашлюка.
42. Профілактика кашлюка.
43. Паракоклюш.
44. Шигельози у дітей. Захворюваність, клінічні прояви у різних вікових груп. Діагностика. Лікування.
45. Сальмонельози у дітей. Етіологія, патогенез, клінічні форми. лікування.
46. Вірусні гепатити у дітей. Показники тяжкості клінічних форм. Діагностика. Перебіг вірусних гепатитів. Наслідки.
47. Диференційна діагностика гепатитів і жовтяниць іншої етіології.
48. Клініка злякисної форми вірусного гепатиту. Принципи інтенсивної терапії.
49. Вірусний гепатит Д у дітей. Особливості епідеміології.. клінічні форми. діагностика, перебіг, лікування.
50. ВІЛ-інфекція/ СНІД у дітей. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні стадії., лабораторна діагностика, лікування. Профілактика

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

з **ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ**

для лікарів-інтернів та курсантів ФПДО

1. Абатуров А.Е., Степанова Ю.Ю. Ротавірусна інфекція у дітей.- Видавництво ТОВ «НВП Інтерсевіс», 2013р. - 189 с.
2. Андерсон Р., Мэй Р. Инфекционные болезни человека. динамика и контроль:Пер.с англ. – М.: Мир, «Научный мир», 2004. – 784 с.
3. Белоусов Ю.В., Белоусова О.Ю. Хронические нарушения стула у детей. – Киев, 2006. – 240 с.
4. Богадельников И.В., Горишняк Л.Х. и др. Справочник по инфекционным болезням у детей. – Изд. 4-е, испр. и дополн., Симферополь, 2005. – 390 с.
5. Богадельников І. В., Хамід Ф., Кубишкін А.В. Лімфоаденопатії при інфекційних захворюваннях. - Донецьк: Видавник Заславський А. Ю., 2013.- 224 с.
6. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 1.- К, 2013. – 1040 с.
7. Бережний В. В. Педіатрія: національний підручник: у 2 т. Т. 2.- К, 2013. – 1024 с.
8. Богадельников І.В. Монографія: етюди про людину і мікроорганізми. - Сімферополь: ІТ «АРІАЛ», 2014.- 160 с.
9. Богадельников І.В. Диференціальний діагноз інфекційних хвороб у дітей: керівництво для лікарів та студентів. – 3-е вид., випр. та доповн. – Донецьк,2013. – 712 с.
- 10.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.1. – 903 с.
- 11.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2001. – Т.2. – 856 с.
- 12.Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.:Здоров'я, 2002. – Т.3. – 904 с.
- 13.Вирусные гепатиты: клиника, диагностика, лечение /Лобзин Ю.В. и др.; под ред.Ю.В.Лобзина – СПб: Фолиант, 2003. – 183 с.
- 14.Грип та його профілактика: Навчальний посібник/за ред.Дзюблик І.В., Широбокова В.П. – К., 2005. – 194 с.
- 15.Крамарьов С. О., Надрага О. Б. Інфекційні хвороби у дітей: підручник.- К. : ВСВ «Медицина».- 2010.-392 с. +14 с. кольор.вкл.
- 16.Крамарєв С.О. (ред.) Інфекційні хвороби у дітей (Клінічні лекції). – К.: Моріон, 2003. – 480 с.
- 17.Крамарєв С.А., Ершова И.Б., Бондаренко Г.Г. Гельминтозы у детей. – Киев-Луганск, 2006. – 128 с.
- 18.Майданник В.Г., Хайтович Н.В., Юхименко Г.Г. Гельмінтози у дітей.- К. : «Дорадо-Друк», 2012. – 604 с.
- 19.Сміян І.С. та ін. Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 144 с.
- 20.Сорокина М.Н., Иванова В.В., Скрипниченко Н.Б. Бактериальные менингиты у детей. – М.: Медицина, 2003. – 298 с.

21. Тяжелые формы менингококковой инфекции у детей: клиника, диагностика, интенсивная терапия: Учеб.-метод. пособие / М.А.Георгиянц, Г.И.Белебезьев, С.А.Крамарев, В.А.Корсуков. – Харьков: Золоті сторінки, 2006. – 176 с.
22. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін.; за ред. Л.І. Чернишової. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 1016 с.
23. Чернишова Л.І., Самарін Д.В., Крамарев С.О. Гострі кишкові інфекції у дітей: Навчальний посібник. – Видавництво “Червона Рута-Турс”, 2007. – 164 с.
24. Чернишова Л. І., Волоха А.П. Дитяча імунологія: підручник. – К. : ВСВ «Медицина», 2013. – 720 с.
25. Чума В. Диагностика лимфаденопатій. – Львів, 2005. – 378 с.
26. Ханс-Антон Адамс, Андреас Флеммінг, Ларс Фридріх, Хайнер Рушулте. Атлас по невідкладній допомозі; переклад з нім. – М. : МЕДпрес-інформ, 2009. – 216 с.
27. Федорченко С. В. Хронічна HCV-інфекція: монографія. – К. : ВСІ «Медицина», 2010.- 272 с.
28. Юлиш Е.И., Волосовец А.П. Врожденные и приобретенные TORCH-инфекции у детей. – Донецк: Регина, 2005. – 216 с.
- МОЗ України. Сучасні методи лікування діареї у дітей віком від 0-5 років на догоспітальному етапі: Посібник для лікарів первинної ланки надання медичної допомоги дітям в Україні. 1-е видання – Київ: РАТН, 2008. – 49 с.
29. Oxford specialist handbooks in pediatrics: Manual of childhood infections/the blue book.-Published in the US by Oxford University Press Inc., New York, 2011.
30. Nelson Textbook of Pediatrics 21st Edition / R. Kliegman, J. Geme / 2019 - 4264 p.
31. Наказ МОЗ України від 16 вересня 2011 року № 595 (у редакції наказу МОЗ України від 11 серпня 2014 року № 551 «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні».)
32. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 №1086 "Про затвердження форми первинної облікової документації № 063-2/о «Інформована згода та оцінка стану здоров'я особи або дитини одним з батьків або іншим законним представником дитини на проведення щеплення або туберкулінодіагностики» та Інструкції щодо її заповнення».
33. Наказ МОЗ України від 31.12.2009 № 1095 «Примірне положення про Кабінет щеплень».
34. Инфекционные болезни у детей /Под ред. Д.Марри. (пер. с англ. под ред. Н.А.Федоровой). – М, «Практика», - 2005. – 600 с.
35. Наказ МОЗ України №354 від 09.07.2004 р. “Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей”
36. Наказ МОЗ України №437 від 31.08.2004 р. “Про затвердження клінічних Протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитальному етапах”.

37. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах».
38. Наказ МОЗ України від 24.02.2015 № 92 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим дітям".
39. Наказ МОЗ України від 04.11.2015 № 723 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С".
40. Наказ МОЗ України від 16.07.2014 № 499 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при грипі та гострих респіраторних інфекціях".
41. Наказ МОЗ України від 15.01.2014 № 34 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
42. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 327 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".
43. Наказ МОЗ України від 31.12.2014 № 1039 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ко-інфекції (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД)".
44. Наказ МОЗ України від 04.09.2014 № 620 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при туберкульозі".
45. Наказ МОЗ України від 18.05.2018 № 947 "Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні"
46. Наказ МОЗ України 16.05.2016 № 449 «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини»